

Inventari del Fons F-FP Subsèrie Francesc Macià i Llussà de la Biblioteca del Pavelló de la República de la Universitat de Barcelona

**Olga Giralt i Esteve
Documentalista
Biblioteca del Pavelló de la República**

Barcelona, novembre de 2006

Aquesta obra esta subjecta a la llicència de:
Reconeixement

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.ca>

Apunt biogràfic

Francesc Macià i Llussà (Vilanova i la Geltrú, 1859 — Barcelona, 1933)

Polític.

Inscrit al registre civil amb el nom de Josep-Francesc, era fill d'una família de les Borges Blanques que negociava en vi i oli, estudià a Vilanova, fins que, a quinze anys, ingressà a l'acadèmia d'enginyers militars de Guadalajara (Castella), d'on, com a tinent (1880), fou enviat de primer a Madrid i després a Barcelona. Amb el grau de capità (1882) fou destinat a Sevilla, i després a Lleida, on ocupà la comandància d'enginyers militars, ascendí fins a tinent coronel, dirigí treballs topogràfics, com el del projectat ferrocarril de la Noguera Pallaresa, i es casà amb Eugènia Lamarca i de Mier (1888), filla d'una família benestant.

Manifestà el seu desacord en l'assalt militar als locals del "Cu-cut!" i de "La Veu de Catalunya" (1905), s'oposà a la llei de jurisdiccions del 1906 i presentà la seva candidatura en el marc de la Solidaritat Catalana pel districte de les Borges Blanques. Aquesta actitud política comportà el seu trasllat a Santoña (Castella la Vella), després de l'ascens previ a coronel, que Macià no acceptà, i hagué de renunciar a la carrera militar. Sota el patrocini de la Lliga Regionalista ocupà també un lloc en la candidatura de la Solidaritat Catalana per Barcelona. Triomfador en totes dues circumscripcions, renuncià l'acta de diputat per Barcelona i es limità a la de les Borges Blanques, que renovà en totes les eleccions posteriors (maig del 1910, març del 1914, abril del 1916, febrer del 1918, juny del 1919, desembre del 1920 i abril del 1923). En les del 1910 refusà de prendre possessió, i la seva acta fou presentada a les corts de Madrid per diversos centenars d'electors desplaçats expressament des de les Borges Blanques. Del 1910 al 1914, bé que la Lliga Regionalista intentà de mantenir-lo al seu costat, s'anà apropant al republicanisme de la UFNR, i mantingué relació amb Pere Coromines, Jaume Carner, etc. Després de la crisi de la UFNR, col·laborà amb Martí i Julià en el setmanari "Renaixement", de la Unió Catalanista, des d'on impulsà posicions revolucionàries, que foren exposades públicament a l'Assemblea de Parlamentaris del 1917 i, després d'un efímer exili, en les reunions del Consell Permanent de la Mancomunitat amb els parlamentaris catalans, preparatòries de l'estatut d'autonomia elaborat per la Mancomunitat i inspirat per la Lliga Regionalista (1918-19). Fou en aquests anys quan, dissolta l'orientació socialista de la Unió Catalanista, mort Martí i Julià i enfront de l'ofensiva nacionalista de la Lliga Regionalista, intentà de llançar un programa d'acció nacionalista i social de caire radical, oferint una alternativa, per l'esquerra, a la Lliga Regionalista. Intentà de reunir sectors de la petita burgesia i de la classe obrera, escampats en diferents organitzacions republicanes i nacionalistes, entorn d'un programa independentista. D'aquí sorgí la Federació Democràtica Nacionalista (gener-febrer del 1919), que, en el marc del seu interès a crear un front únic catalanista, participà en la Conferència Nacional Catalana (abril del 1922), de la qual sorgí Acció Catalana; però, en no ésser acceptada la seva proposició de crear un Estat Català, se'n deslligà abans que arribés a cap solució. Aleshores es dedicà a organitzar, des de les pàgines del setmanari "La Tralla", un nou moviment, destinat a agrupar el catalanisme radical, que al cap de pocs mesos prengué el nom d'Estat Català i que després entrà en relació amb els centres separatistes

d'Amèrica, el primer dels quals havia estat creat a l'Havana pel març del mateix any 1922. Tot i això, Macià no abandonà la idea del front únic catalanista, i intentà de combinar els plantejaments militars hegemònics amb el republicanisme català; així, projectà una Federació d'Esquerres de Catalunya (febrer del 1923), que no prosperà, i prestà suport a la candidatura d'Acció Catalana en les eleccions d'abril del 1923. El centre de la seva activitat fou, però, Estat Català. S'exilià després del cop d'estat del general Primo de Rivera, s'instal·là a Perpinyà a mitjan octubre del 1923, i després, a Bois-Colombes, prop de París. Emprengué la recerca de diners per a la compra d'armes destinades a la insurrecció per a l'alliberament de Catalunya, tot mantenint relació amb els grups de catalans nacionalistes d'Amèrica, disposats a ajudar econòmicament la seva empresa; en nom del govern provisional de Catalunya, avalà l'Emprèstit Pau Claris (abril del 1925). Disposat a una àmplia política d'aliances, sempre que es mantingués el seu objectiu, i fracassades les negociacions amb Acció Catalana, sovintejà les relacions amb els sindicalistes de la CNT, amb grups irlandesos de De Valera (intent de formar una Lliga de Nacions Oprimides), amb nacionalistes bascs i, fins i tot, amb el Partido Comunista de España, amb el qual, i amb d'altres forces, formà el Comitè Revolucionari de París, del qual sorgí el seu viatge a Moscou, acompanyat de Josep Carner i Ribalta i de José Bullejos, per tal de demanar ajut econòmic a la Internacional Comunista (octubre-novembre del 1925), cosa que no aconseguí, tot i haver estat introduït per Andreu Nin. El desengany de Moscou i, després, el del complot de la Nit de Sant Joan (juny del 1926) l'empenyeren més a tirar endavant el seu projecte d'insurrecció amb les seves úniques forces. Preparà i organitzà directament una incursió armada a Catalunya, de primer des de Bois-Colombes i després des de Prats de Molló. Avortat el complot de Prats de Molló, Macià fou detingut, juntament amb Gassol, Carner i Ribalta, Bordas de la Cuesta i d'altres a la vil·la Denise i fou empresonat a Perpinyà. Traslladats a la presó de La Santé, a París, s'obrí un famós procés, on Macià, defensat per Henri Torres, fou condemnat a dos mesos de presó, que ja havia complert; i, després de retornar a Bois-Colombes, fou obligat a passar a Bèlgica. Després de residir uns quants mesos a Brussel·les, en companyia de Gassol, s'embarcà cap a l'Uruguai, on arribà els primers dies del 1928. Entrà clandestinament a l'Argentina i, després d'un plet judicial, hi residí més de mig any; allà recorregué els centres catalans de Buenos Aires, Rosario, Córdoba, La Plata i Mendoza. Anà a Xile, i s'embarcà cap a l'Havana, on participà activament en l'assemblea preparada per Carner i Ribalta, per Josep Conangla i per ell mateix des de Buenos Aires, la qual fundà el Partit Separatista Revolucionari de Catalunya —del qual fou president— i aprovà la constitució d'una futura República Catalana (setembre-octubre del 1928). D'allí se n'anà, sempre amb Gassol, cap a Nova York, camí d'Europa (a mitjan octubre del 1928). En no poder entrar a Suïssa, retornà a Brussel·les, on plantejà de portar a terme els acords de l'assemblea de l'Havana per tal de transformar Estat Català en Partit Separatista Revolucionari de Catalunya, cosa que provocà tensions en el moviment, sobretot a l'interior de Catalunya; per això hom decidí de continuar amb la denominació d'Estat Català. Atent sempre als complots contra la Dictadura, la fallida del de Sánchez Guerra l'impulsà a tornar a Catalunya, i demanà nou ajut econòmic als centres catalans d'Amèrica, per tal de dur a terme una acció armada, però aquesta vegada des de l'interior de Catalunya. Mentrestant, caigué la dictadura del general Primo de Rivera

(gener del 1930) i, en el marc d'una forta campanya en pro de l'amnistia, Macià travessà il·legalment França i arribà a Barcelona pel setembre del 1930. Fou detingut i retornat a Bèlgica. Per fi, enfonsat el general Berenguer, retornà a Catalunya, sense inconvenients, el 22 de febrer de 1931. Assistí a la conferència d'esquerres (del març del 1931), donà per constituïda l'Esquerra Republicana de Catalunya i en fou escollit president del consell directiu. Després del triomf de l'Esquerra Republicana de Catalunya en les eleccions municipals del 12 d'abril, i de la proclamació per part de Lluís Companys de la República a Catalunya, el 14 d'abril, proclamà l'Estat Català integrat en la Federació de Repúbliques Ibèriques i la formació del govern de la República Catalana, després de destituir el president de la diputació monàrquica, Maluquer i Viladot. Immediatament es féu càrrec del govern de Catalunya. Com a president provisional de la República Catalana demanà a tots els ajuntaments la proclamació de la República a totes les poblacions de Catalunya i signà el text oficial de la proclamació de l'Estat Català sota el règim d'una República Catalana. Formà govern amb l'Esquerra Republicana i la Unió Socialista de Catalunya, i prengué diverses mesures polítiques amb les noves autoritats (López Ochoa, Companys, Aiguader, Anguera de Sojo). Tres dies després, rebé els ministres Fernando de los Ríos, Marcel·lí Domingo i Lluís Nicolau d'Olwer, i, després d'unes llargues negociacions, acceptà de reconvertir el govern de Catalunya en govern de la Generalitat de Catalunya i d'elaborar un Estatut d'Autonomia Estatut de Catalunya del 1932. Ocupà la presidència provisional del govern de la Generalitat, i després de la crisi del desembre del 1931 assumí també la conselleria d'agricultura. Elegit diputat a les Corts Constituents per Barcelona (juny del 1931), presentà públicament la victòria del plebiscit de l'estatut i presidí la delegació que en lliurà el text al president de la República Espanyola, Alcalá Zamora, acompanyat de Gassol, Tarradellas i d'altres. Es féu dipositari, també, del text modificat de l'estatut aprovat per les corts de la República (setembre del 1932). Elegit diputat per Barcelona en les eleccions del Parlament de Catalunya (novembre del 1932), n'obrí les sessions, i, després d'ésser reelegit president de la Generalitat, delegà les seves funcions executives, de primer en el conseller Joan Lluhí i Vallescà (desembre del 1932), i després en els també consellers Carles Pi i Sunyer i Miquel Santaló. Preocupat per la lentitud en el traspàs de serveis a la Generalitat, fou elegit diputat per Barcelona per l'Esquerra Republicana de Catalunya (novembre del 1933), i morí en l'exercici del seu càrrec de president de la Generalitat de Catalunya el 25 de desembre.

Font:

<http://www.encyclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0038963>.
[Darrera consulta: 23/02/2011].

FONS PERSONAL DE FRANCESC MACIÀ

F-FP (Macià).1

1- Francesc Macià. Correspondència

1- Pere Seràs

1928 - 12 cartes

1931 - 1 carta

2- Joan Ventura Sureda

[s.d.] - 1 carta

3- Josep Tarradellas

1932 - 2 cartes

2- Francesc Macià. Conferències

1- MACIÀ, Francesc. *El separatisme català davant els problemes econòmics, culturals i socials*. [S.l.n.d.], 20 p. (Manuscrit)